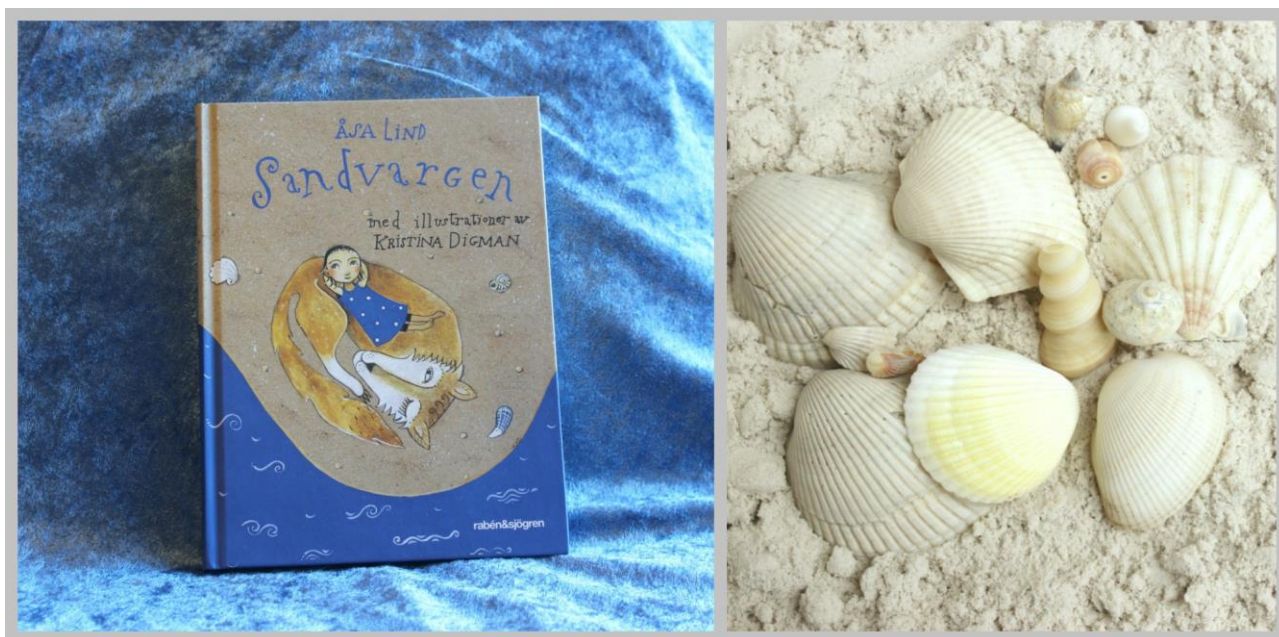

SANDVARGEN

-Handledning

"Verkligheten är ett mycket stort och märkligt ställe.
Där händer faktiskt precis allting."

INLEDNING

Den här handledningen är en del av ett projekt som är framtaget av Litteraturhuset Trampolin i samarbete med Sandvikens Folkbibliotek. Projektet utgår ifrån barnboken *Sandvargen* av Åsa Lind och syftar till att lyfta fram högläsning och eget skapande som metod för att stimulera elevers läslust och läsförståelse. Genom att arbeta med olika estetiska uttrycksformer som drama och bildskapande i samband med högläsningen, är det vår förhoppning att eleverna får en djupare förståelse och ett mer lustfyllt lärande.

”Skolans uppdrag att arbeta med estetik, kultur och skapande handlar både om att se till att alla elever får kännedom om samhällets kulturutbud och om att använda estetiska uttryckssätt och skapande arbetssätt som en del av undervisningen. Det handlar om att ge eleverna upplevelser, möjligheter till eget skapande, olika ingångar till kunskap och förståelse att anpassa undervisningen utifrån varje elevs erfarenheter, intressen, tankar och behov.”

(ur Estetik, kultur och skapande i undervisningen. Skolverket)

Handledningen ger tips och inspiration för vidare arbete med boken. Vi har valt ut några kapitel och teman i boken och ger förslag på samtalsfrågor och uppgifter för eget skapande med olika uttrycksformer som text, bild eller film.

Samtalsfrågorna kan användas som ett komplement till elevernas egna frågor i boksamtal, men de kan också användas som utgångspunkt för olika skrivuppgifter.

Alla uppgifter i den här handledningen är tänkta som en inspiration och kan utvecklas eller förenklas utifrån gruppens eller enskilda elevers behov/förutsättningar.

VARFÖR HÖGLÄSNING?

”Högläsningens goda effekter på barns språkutveckling är väl dokumenterade.” Det skriver Jonas Andersson i sin kunskapsöversikt *Med läsning som mål*. Högläsning ger bland annat ökat ordförråd, väcker intresse för läsning och ger förmåga att uttrycka sig och kunskap om hur berättelser är uppbyggda.

Men det är inte bara viktigt *att* läsa högt, det är också viktigt *hur* högläsningen går till och hur läsningen bearbetas efteråt. En dialogisk högläsning där barnen deltar i samtal om texten före, under och efter läsningen har visat störst effekt på språkutvecklingen hos mindre barn, enligt Jonas Andersson.

I förskoleklass och grundskolans lägre klasser kan spännvidden vara stor mellan olika elevers läsförmåga. Genom högläsning kan alla elever ta del av samma texter och delta i samtal och diskussioner som är viktiga för läsutvecklingen.

Alla barn behöver lyssna på en bred repertoar av böcker, så att deras kunskap om texter och om världen vidgas. Tillsammans med läraren kan samtliga elever förstå svårare texter än sådana som de just nu endast klarar av att läsa på egen hand. Att lära sig olika lässtrategier kan till en början ske genom lärarens högläsning och genom muntlig bearbetning, innan man så småningom lär sig att tillämpa lässtrategier på den egna läsningen. (Barbro Westlund, *Att undervisa i läsförståelse*, 2009)

OM BOKEN

Sandvargen är skriven av den svenska författaren Åsa Lind och kom ut 2002. Det är den första boken om Sandvargen och Zackarina, som följs av *Mera Sandvargen* (2003) och *Sandvargen och hela härligheten* (2004). De tre böckerna finns samlade i *Stora boken om Sandvargen* (2006).

Kännetecknande för alla böckerna om Sandvargen är lekfullheten med språket och det filosofiska temat. I korta fristående kapitel väcks tankar och funderingar om livets små och stora frågor. Böckerna uppmuntrar till samtal och fördjupning och passar mer än väl att läsa högt.

Åsa Lind skriver både faktaböcker och skönlitteratur för barn. Hon tilldelades Nils Holgersson-plaketten för boken *Sandvargen* 2003 och Kulla-Gulla priset 2014, den sistnämnda med motiveringen att hon i sina böcker visar "att allt är möjligt att säga, att alla färger och dofter är möjliga att beskriva, om man har språket i sin tjänst".

ALLA BARA JOBBAR OCH JOBBAR!

Läs s. 12-18

SAMTALSFRÅGOR

- Zackarina hittar Sandvargen i en grop på stranden. Men vem är han egentligen? Vilka ord finns det som beskriver honom? Skulle du vilja träffa någon som Sandvargen? Eller kanske någon annan figur?
- *”Men du gör ju ingenting, sa Zackarina och slog en kullerbytta.
- Just det, sa Sandvargen. Jag gör ingenting, och jobbet heter ingenting, och det är det svåraste jobbet som finns.”* (s. 14-15)

Sandvargen tycker det är ett jobb att göra ingenting, vad tycker du om att göra ingenting? Vad är ett jobb tycker du?

- Ibland känns det som om tiden går väldigt fort och ibland känns det som om den går väldigt sakta, även om det egentligen tar lika lång tid. När tycker du att det går fort och när går det sakta?

LEKA & SKAPA

- Hur tror du Sandvargen ser ut? Rita, måla eller bygg en skulptur. Kanske kan du gå ut i naturen/på gården på sakletarjakt och bygga med naturmaterial som löv, pinnar och stenar?
- Att göra ingenting. Hur svårt kan det vara? Gå ihop två och två. En får vara Zackarina och en får vara Sandvargen. Försök att göra ingenting så länge som det går. Ta tid. Vad hände? Hur kändes det? Utmana varandra i klassen.
- Ibland vill vuxna och barn använda sin tid till olika saker. Arbeta tillsammans och samla ord som beskriver vad ni i klassen tycker om att göra och vad ni tror/vet att vuxna i er närhet tycker om att göra. Använd orden för att skriva en dikt eller låttext.

ZACKARINASPRÅKET

Läs s. 46-51

SAMTALSFRÅGOR

- Zackarina hittar på ett eget språk och hon tycker att det är skönt att Sandvargen förstår henne. Det gjorde ju inte hennes pappa. Vad är ett språk? Kan vi prata på andra sätt än med munnen? Hur kan vi göra för att förstå varandra om vi inte talar samma språk?
- Har du något favoritord? Vad är det i ordet som du tycker om? Vad får ordet dig att känna? Finns det något ord som du inte tycker om? Hur känns det då?
- Ord kan kännas på olika sätt. Finns det något ord du tycker känns mjukt, hårt, kallt, varmt, krångligt eller lätt? Kan det finnas ett hårt ord för en mjuk sak? Eller ett krångligt ord för något lätt?

LEKA & SKAPA

- Lek med ord. Låt alla elever i klassen skriva 3-5 substantiv på lappar som läggs med baksidan upp (ett ord på varje lapp). Dra sedan två lappar och bilda ett nytt ord av de två du fått. Det ska helst vara ett ord som inte finns. Hitta på en förklaring till ordet. Bygg en modell eller rita en bild som beskriver ditt nya ord.
- Zackarina har hittills i boken upplevt många olika känslor. Arbeta i grupp och låt alla deltagare börja med att skriva ner minst fem ord för olika känslor som Zackarina har upplevt eller som ni själva känt när ni läst boken. Välj ut några av orden och bygg mänskliga statyer som gestaltar känslorna (som ett slags stillastående charader). Kan resten av klassen gissa vilken känsla ni föreställer?
- Känner du till Rövarspråket, Fikonspråket och I-språket? Leta på nätet efter information. Kan du hitta på ett eget språk?

VEM BEHÖVER ZACKARINA?

Läs s. 84-91

SAMTALSFRÅGOR

- Sandvargen och Zackarina är bra på olika saker och kan hjälpa varandra. Vilka exempel på det hittar du i texten?
- Zackarina känner sig inte behövd i det här kapitlet. Har du känt likadant någon gång?
- Alla är bra på olika saker. Vad är ni bra på i klassen? Och hur kan ni hjälpa varandra?

LEKA & SKAPA

- *"Jag är nog bäst i världen på att bygga sandslott"* säger Sandvargen. Vad är du bäst i världen på? Vad skulle du vilja bli bäst på? Rita eller fotografera en bild som visar vad du är eller vill bli bra på.
- *"Zackarina gick ut. Hon sa ingenting, men hon tänkte. Arga och ledsna tankar."* I början av kapitlet blir Zackarina ledsen när pappan inte vill att hon ska hjälpa honom med disken. Hur tycker ni de skulle ha löst problemet? Fundera i grupper och spela upp scenen för varandra med ett annat bättre slut.
- Gör samma sak som i övningen ovanför, men rita scenen i serieform i stället.

NAMNET I STENEN

Läs s. 113-119

SAMTALSFRÅGOR

- Zackarina är glad för att hennes mormor ska komma. Hur är Zackarinas mormor? Vad får vi veta om henne? Känner du någon som liknar henne?
- *”Zackarina satte sig tätt intill mormor. Åh, vad hon luktade gott! Mormor la armen om Zackarina. Den var mjuk och småskrynklig”* (s. 115-116) Ibland är personer eller händelser starkt kopplade till en doft. Vet du någon doft som påminner om en särskild person eller händelse?
- *”Zackarina försökte tänka sig att mormor hade haft en mormor som hade varit en liten flicka. Tanken var som ett långt pärlhalsband, med många runda pärlor på en och samma tråd, och där alla pärlor hette mormor.”* (s. 116) Vad tror du Zackarina menar med det?

LEKA & SKAPA

- Välj en scen ur boken (ur det lästa avsnittet eller ur tidigare avsnitt) som du/ni tycker särskilt mycket om. Arbeta i grupp och spela upp scenen för övriga klassen. Du kan också välja att berätta scenen i ritade bilder.
- Måla eller fotografera en bild på något som betyder mycket för dig. Berätta om bilden/fotot med bara tre ord.
- Gör ett pärlhalsband tillsammans i klassen, där varje pärla symboliserar var och en av er. Eller gör ett eget pärlhalsband med personer (utanför klassen) som betyder mycket för dig. Använd dig gärna av stenar istället för riktiga pärlor och lägg stenarna som i en ring. Skriv personens namn/bokstav på stenen och färglägg/rita det du kopplar ihop den personen med. Det kan exempelvis vara en särskild färg eller en symbol etc. Fota av bilden och gör en utställning av era bilder.